Bilgi ve İnanç — Deneme

Akıllı Soru · 05.11.2026 · 10 soru

1. İnanç ile bilgi arasındaki ilişki için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) İnanç ve bilgi her durumda birbirini dışlar.

B) Bilgi yalnızca söylentilerden oluşur.

C) İnanç hiçbir anlamlandırma gerektirmez.

D) Bilgi ile inanç arasında hiçbir ilişki kurulamaz.

E) İnanç, bilgi ve anlamlandırma süreçleriyle ilişkilendirilebilir.

2. İslam düşüncesinde doğru bilgiye ulaşmada aşağıdakilerden hangisi bilgi kaynakları arasında kabul edilir?

A) Yalnızca kişisel tahminler

B) Akıl ve güvenilir vahiy

C) Sadece alışkanlıklar

D) Kanıta dayanmayan söylentiler

E) Rastlantısal yorumlar

MEB Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 9 Ders Kitabı'nın “Bilgi ve İnanç” ünitesinde bilgi edinme yolları ele alınmaktadır. Bu kapsamda, insanın çevresinden veri almasını sağlayan bazı unsurların görevlerini koruması gerektiği belirtilmektedir.

3. Buna göre İslam dininin bilgi anlayışıyla ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) İşitme, görme, koku alma, tatma ve dokunma duyuları, özelliklerini kaybetmemişse bilgi edinme yollarındandır.

B) Bilgi edinmede yalnızca görme duyusunun görevini koruması yeterlidir.

C) Bilgi edinmede yalnızca işitme duyusunun görevini koruması yeterlidir.

D) Bilgi edinmede yalnızca koku alma duyusunun görevini koruması yeterlidir.

E) Bilgi edinmede yalnızca tatma duyusunun görevini koruması yeterlidir.

4. “Gönle doğan şey” ve “kalbe gelen mana” olarak tanımlanan, akıl yürütme ve düşünmeye dayanmaksızın elde edilen bilgi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sezgi

B) Rüya

C) Keşif

D) İlham

E) Akıl yürütme

İslam dininde bir kişinin gördüğü rüyayı, başka insanların da zorunlu olarak kabul etmesi gereken bir bilgi olarak değerlendirmesi tartışılmıştır. Bu tür bir deneyimin kişisel nitelikte olduğu vurgulanmıştır.

5. Buna göre bu tür bir deneyimle elde edilen bilgi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Bu yolla ulaşılan bilgi bütün insanlar için kesin geçerlilik taşır.

B) Bu yolla ulaşılan bilgi genel geçerlilik taşımayan kişisel bir kaynaktır.

C) Bu yolla ulaşılan bilgi yalnızca duyularla doğrulandığında geçerli olur.

D) Bu yolla ulaşılan bilgi akıl yürütmeye dayandığı için nesnel kabul edilir.

E) Bu yolla ulaşılan bilgi farklı yolların tamamını zorunlu olarak içerir.

MEB Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 9 Ders Kitabı'nda bilgi edinme yolları ele alınırken bedensel algı araçlarının herhangi bir etkenle işlevini yitirmemiş olması üzerinde durulmuştur. Bir öğrencinin bu araçlardan birinin sağlıklı çalışmadığını fark etmesi, söz konusu araçların bilgi edinmedeki niteliğiyle ilgili bir değerlendirmeyi gerekli kılmıştır.

6. Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Bilgi edinme sürecinde bedensel algı araçlarının sağlam olması aranmaz.

B) Bilgi edinmenin tek yolu bedensel algı araçlarını kullanmaktır.

C) Bilgi edinme yollarından biri, özelliklerini kaybetmemiş bedensel algı araçlarıdır.

D) Bilgi edinme yalnızca düşünme ve akıl yürütme sonucunda gerçekleşir.

E) Bilgi edinmede her birey aynı algı aracını kullanmak zorundadır.

İslam dininin bilgi anlayışında insanın hakikate ulaşması tek bir araca indirgenmemiştir. Bu yaklaşım, duyuların yanında farklı bilgi kaynaklarının da dikkate alınmasını mümkün kılar.

7. Buna göre İslam'ın bilgi anlayışıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Bilgi edinmenin farklı yolları vardır.

B) Bilgi edinme yalnızca duyular aracılığıyla gerçekleşir.

C) Bilgi edinmede yalnızca akıl yürütme geçerlidir.

D) Bilgi edinme kişisel yaşantılardan bağımsız düşünülemez.

E) Bilgi edinme sadece rüya ve sezgiye dayanır.

Bir kaynakta, duyuların ancak kendilerine ait özellikleri bozulmadığında bilgi edinme yolu sayıldığı belirtilmektedir. Aynı kaynakta sezgi, rüya, keşif ve ilhamın kişiye özel olduğu vurgulanmaktadır.

8. Buna göre bu iki açıklama birlikte değerlendirildiğinde aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Kişiye özel bilgi kaynakları duyuların bozulmasıyla ortaya çıkar.

B) Duyuların bilgi kaynağı olması, onların kişiye özel kabul edilmesine bağlıdır.

C) Bütün bilgi kaynakları herkes için aynı kesinlik derecesine sahiptir.

D) Bilgi kaynağının niteliği, hem kaynağın özelliğiyle hem de geçerlilik alanıyla ilişkilidir.

E) Genel geçerliliği bulunmayan kaynaklar bilgi edinmede kullanılamaz.

“Özelliğini kaybetmemiş beş duyu, bilgi edinmede başvurulabilecek kaynaklardandır.”

9. Bu cümlede aşağıdaki kavramlardan hangisi karşılanmaktadır?

A) Sezgi

B) Salim duyu organları

C) İlham

D) Akıl yürütme

E) Kişisel bilgi kaynakları

Bir kişinin gördüğü rüyayı, yaptığı keşfi ve gönlüne doğan manayı kendisi için anlamlı bir bilgi olarak kabul ettiği bilinmektedir. Ancak bu tür bilgilerin başkaları bakımından aynı geçerliliğe sahip olup olmadığı ayrıca sorgulanır.

10. Bu durum, aşağıdakilerden hangisinin gerçekleşmiş olabileceğine işaret etmektedir?

A) Bilginin akıl yürütmeyle kesinleştirilmesinin

B) Kişiye özel bilgi kaynaklarının kullanılmasının

C) Genel geçerli bilgi kaynaklarının kullanılmasının

D) Duyu özelliklerinin korunmasının

E) Salim duyu organlarına başvurulmasının

Cevap Anahtarı

1. E	2. B	3. A	4. D	5. B
6. C	7. A	8. D	9. B	10. B

Çözümler

1. İnanç, temelsiz bir kabul olmak zorunda değildir; bilgi ve anlamlandırma süreçleriyle ilişki içinde ele alınabilir.

2. İslam düşüncesinde duyular, akıl ve güvenilir vahiy bilgi edinmede başvurulan temel kaynaklar olarak ele alınır.

3. İslam dinine göre özelliklerini kaybetmemiş işitme, görme, koku alma, tatma ve dokunma duyuları bilgi edinme yollarındandır. Görme duyusunu tek başına yeterli sayan B seçeneği, diğer duyuları kapsam dışında bıraktığı için yanlıştır.

4. İlham, gönle doğan ve kalbe gelen mana olarak tanımlanır; akıl yürütme ve düşünmeye dayanmaksızın elde edilir. Sezgi ve keşif de kişiye özel bilgi kaynakları arasında sayılsa da verilen tanım doğrudan ilhama aittir.

5. İslami bilgi anlayışında sezgi, rüya, keşif ve ilham kişiye özel kaynaklardır. Bu nedenle bunlardan biriyle elde edilen bilgi genel geçerlilik taşımaz. A seçeneği kişisel bilgiyi evrensel hâle getirirken, C, D ve E kaynakta bulunmayan koşullar ileri sürmektedir.

6. İslam dinine göre işitme, görme, koku alma, tatma ve dokunma duyuları bilgi edinme yollarındandır; ancak bunların özelliklerini kaybetmemiş olması gerekir. C seçeneği bu şartı doğru biçimde ifade eder. A, D ve E kapsamı daraltırken B, farklı bilgi edinme yollarını dışlayan aşırı bir genellemedir.

7. İslam dininin bilgi anlayışı, bilgiye ulaşmanın tek bir kaynağa bağlı olmadığını kabul eder. Bu nedenle farklı yolların bulunması doğrudan ifade edilir; yalnızca duyulara veya yalnızca akıl yürütmeye dayandırılması kapsamı daraltır.

8. Duyular için özelliğini koruma şartı, diğer kaynaklar için ise genel geçerliliğin bulunmaması belirtilmiştir. Böylece kaynakların niteliği ve geçerlilik alanı birlikte değerlendirilir; E kişisel olmayı kullanılamazlıkla karıştırır.

9. Özelliğini kaybetmemiş beş duyu, salim duyu organları kavramını karşılar. İlham ise duyularla değil, gönle gelen mana ile ilgilidir.

10. Rüya, keşif ve gönle doğan mana, genel geçerliliği olmayan kişisel kaynaklar arasında yer alır. E bu kaynakların niteliğini tersine çevirir; A ise duyulara ilişkin ayrı bir ölçütü kullanır.